De poor whites en de onstuitbare opkomst van Donald Trump

Posted on 24 februari 2021 by Hans Werdmölder

De socioloog en Amerikanist A.N.J. Den Hollander (1906-1976) was een goede observator die zijn tijd ver vooruit was. Door zijn actieve en waakzame geest zag hij de dingen scherper dan wij gewoon zijn. Al in de jaren dertig van de vorige eeuw doorzag hij de diepe en bittere tegenstellingen in de VS tussen de arme blanken en de zwarte arbeiders. Arme blanken waren in hun houding en gedrag rancuneus en gebruikten hun rasvoordeel als afweermechanisme.

In de jaren dertig schreef Den Hollander, op aanraden van de historicus Johan Huizinga, een indrukwekkend proefschrift over de *poor whites* in het Zuiden van de VS. Deze categorie arme blanken stonden toen en zijn nog steeds bekend als *hillbillies*, *rednecks*, moerastrappers, klei-eters of *mudsills, crackers* (reactionaire boerenkinkels) of *ignorant Bible-thumpers (*achterlijke Bijbelmoralisten). In het algemeen kennen we ze onder de verzamelnaam *white trash ofwel blank uitschot.*

In tegenstelling tot wat hedendaagse(!) wetenschappers beweren, maakt Den Hollander in zijn dissertatie een functioneel onderscheid tussen de arme blanken in

de Appalachia, de bewoners van de bergketen aan de Oostkust van de VS, en de arme blanken in het diepe Zuiden van de VS. De blanken van de Appalachia waren ook arm maar hadden een zekere trots, eergevoel en onafhankelijkheid, dit in tegenstelling tot de *poor whites* in het diepe zuiden van de VS.

Over de laatste categorie blanken gedurende de periode van slavernij (einde slavernij in de jaren 1863-'65') noteerde hij:

'Onveranderlijk waren zij vuil, hun gezichten en ledematen waren soms met een korst bedekt. Hun kleding was erbarmelijk en slonzig, op de plantages waren de huisslaven beter en de *fieldhands* niet slechter gekleed. Het materiaal was meest *homespun*. Een slappe hoed bedekte het hoofd: het dragen van schoeisel was lang geen regel, de kinderen gingen steeds blootsvoets. Mooie, jonge meisjes waren onder hen niet zeldzaam, maar na korte tijd waren zij oud, hun huid verkleurde en rimpelde de gehele vitaliteit.'

Deze arme blanken werden door de zwarte bevolking *po' buckras* (*poor buckras*) genoemd. *Buckra* is in de spreektaal het 'negerslang' voor de arme blanke. De 'zwarte arbeider' verachtte de *poor white*, maar op zijn beurt verachtte en haatte de arme blanke de 'neger'. Onder deze categorie blanken is sprake van virulente 'negerhaat'. Dit waren ook de lieden die zich in de jaren veertig en vijftig van de vorige eeuw aansloten bij de Ku Klux Klan en andere terreurorganisaties.

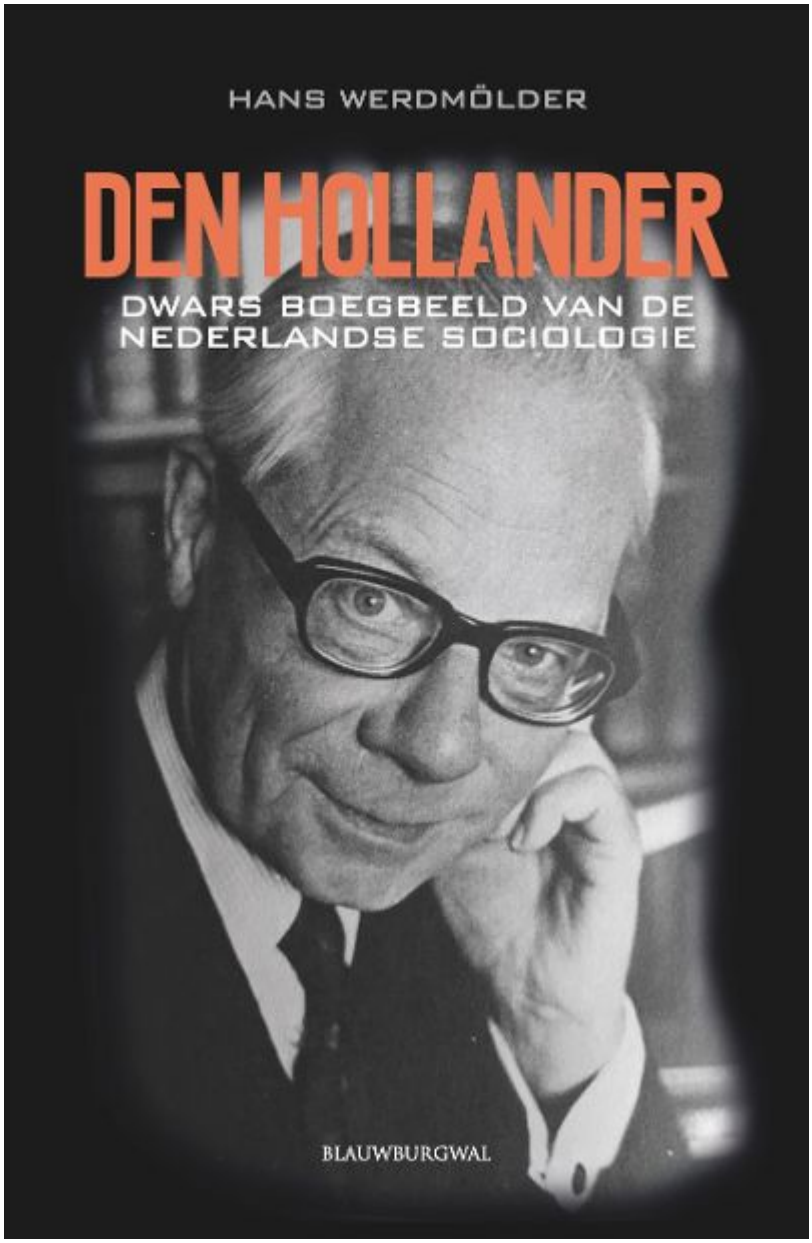

De biografie 'Den Hollander, dwars boegbeeld van de Nederlandse sociologie' verschijnt begint maart. Meer informatie HIER.

In een van zijn latere publicaties schrijft Den Hollander dat het geweld van de blanken vooral plaatsvindt daar waar economische verandering is opgetreden. Waar blank en zwart economisch concurreren op een laag beroepsniveau in aanmerkelijke aantallen, juist daar vindt virulente 'negerhaat' plaats. '*He's got to respect my color*', krijgen de 'zwarten' te horen die hogerop willen. De gehate Jim Crow-wetten, geïntroduceerd in 1887, werden pas halverwege de jaren zestig van

de 20e eeuw afgeschaft.

De lynchings, witte kappen en brandende kruisen zijn inmiddels van het toneel verdwenen, maar hier en daar leeft de geest van de Ku Klux Klan onverminderd voort. Het recente, brute politieoptreden tegenover zwarte verdachten is daarvan een schrijnend voorbeeld.

Opkomend populisme

Het door Den Hollander gelegde verband tussen armoede, ras en immigratie is nog steeds actueel.

De maatschappelijke positie van de Afro-Amerikanen is, mede dankzij de anti-discriminatie wetgeving, wel sterk verbeterd. Veel Afro-Amerikanen kozen ervoor om dienst te nemen in het leger, met het vooruitzicht om verder te komen en een vak te leren. Voor vele zwarte en gekleurde gettojongens, later ook meisjes, had het leger, de vloot en de luchtmacht de functie van een universiteit. In 2009 werd Barack Obama beëdigd als eerste Afro-Amerikaanse president van de VS.

Maar nog steeds zijn de *poor whites* een niet te veronachtzamen machtsfactor. Ook al zijn zij niet meer zo arm en verslonst als in de jaren dertig, een groot deel voelt zich niet erkend door de welvarende blanken of weten zich maatschap-pelijk verdrongen door de opkomst van de zwarte bourgeoisie. Het beleid van positieve discriminatie, ofwel *affirmative action,* van zwarten en andere minderheden bij het verkrijgen van werk was lange tijd een heikel strijdpunt. Daarvan profiteerden vooral de beter opgeleide zwarten en gekleurden in de grote steden. Tegelijkertijd tiert de misdaad door de komst van drugs en crack nog steeds welig; vele jonge zwarten en Latino's belanden in de gevangenis.

Wat de 'arme blanken' in de VS vooral steekt is dat zij onvoldoende serieus worden genomen door de democratisch stemmende en zich progressief noemende blanken, vaak wonend en werkend in de grote steden aan de rijke West- en Oostkust van de VS. Het is ook een strijd tussen het platteland en de stad.

Het populistische idee dat de hardwerkende en belasting betalende blanke mannen de dupe zijn van minderheden en feministen die te lui zijn om te werken en in leven worden gehouden door de overheid, kwam uit de mond van de onlangs overleden radiogast en presentator Rush Limbaugh. Hij leverde het grondwerk voor deze theorie en zorgde voor aansprekende slogans zoals 'Barack the Magic Negro', hij

had het over ‘femiNazis’ en ‘welfare queens’ en in zijn ogen waren ‘liberals’ ‘socialists’. In de jaren negentig van de vorige eeuw was zijn conservatieve geluid te horen op meer dan 650 Amerikaanse radiostations.

Limbaugh borduurde voort op het dominante principe van het conservatisme dat in de jaren vijftig in de VS de kop op stak in reactie op de New Deal Wetgeving dat bedrijven stimuleerde, voor een sociale veiligheidsklep zorgde voor de minder bedeelden en de infrastructuur bevorderde. Deze beweging leidde niet tot massale kiezerswinst, maar het idee werd wel in de jaren tachtig opgepikt door de republikein Ronald Reagan.

Make America Great Again

De werkeloosheid onder de categorie ‘arme blanken’ is nog steeds hoog, mede als gevolg van verplaatsing van veel werk naar China en andere lage lonenlanden. In de afgelopen jaren heeft de maatschappelijke onvrede ook een conservatieve kleur gekregen. De rijke, blanke zakenman Donald Trump, die niet eerder een politieke functie had bekleed, heeft met zijn publieke optreden de heersende maatschappelijke onvrede een stem en tweet-geluid gegeven door zijn verkiezingsleuzen *America First en Make America Great Again.*

Mede door de steun van conservatieve, religieuze en arme blanken, maar ook door de onvrede-stemmen van Latino’s die zich bedreigd voelden door de vloed van illegale gelukszoekers uit Mexico, Zuid en Midden Amerika, werd Donald Trump in 2016 gekozen tot 45ste president van de VS. Een deel van zijn verkiezingsbeloftes, zoals hervorming van de belastingen, confrontatie en hogere bijdrage van de Navo-bondgenoten, weliswaar niet de beloofde muur over de volle lengte tussen Mexico en de VS maar wel een krachtige aanpak van de illegale immigratie, confrontatie en harde onderhandelingen met China, terugdraaien van honderden milieuregels ten gunste van de gas- en olie-industrie, daling van de werkloosheid tot de uitbraak van de coronapandemie, maakte hij zelfs waar.

Bijna 75 miljoen stemmen voor Donald Trump

Den Hollander hield zich in zijn actieve loopbaan verre van de dagelijkse politiek. Natuurlijk heeft hij deze ontwikkelingen niet kunnen voorzien, maar als socioloog

had hij een goed oog voor wat zijn toenmalige collega W.F. Wertheim de contrapunten van de samenleving noemde. Een revolutie van conservatieve en religieuze blanken in de VS, met de collectieve steun van zich belaagd voelende Latino's, die zich konden verenigen omdat zij zich collectief bedreigd voelden.

Tegelijkertijd is daar de opkomst van een provocateur, nota bene een miljardair en 'selfmade man', die de onvrede met veel bravoure en tam-tam wist om te buigen tot politieke steun. In november 2020 leverde dat bij de landelijke verkiezingen maar liefst 74.222.958 miljoen stemmen op.

Hans Werdmölder

Hans Werdmölder schreef 'Den Hollander, dwars boegbeeld van de Nederlandse sociologie', dat begin maart 2021 verschijnt bij Uitgeverij Blauwburgwal. Vroege bestellers krijgen een door de auteur gesigneerd exemplaar. 'Den Hollander' verschijnt als hardcover, als paperback en als e-book. Bestellingen en informatie: HIER.